

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/844-

18.08.2016

Fastsettelsesbrev - Forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområder -

1. INNLEDNING

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har i samråd med Klima- og miljødepartementet (KLD) 10.august 2016 fastsatt forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og vestnorsk fjordlandskap. Det bes om at Landbruksdirektoratet informerer berørte aktører på en hensiktsmessig måte.

Departementet vil redegjøre for de innspillene som ble mottatt i høringen, og departementenes vurdering av disse.

2. BAKGRUNN

I jordbruksoppkjøret 2015 ble avtalepartene enige om å slå sammen ordningene *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap* til en ordning med en felles forskrift. Jf. prop. 127 S (2014-2015).

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er en satsing for å ivareta et representativt utvalg av verdifulle norske jordbrukslandskap.

Verdensarvsatsingen har som mål å verne om verdens kultur- og naturarv. Vegaøyen på Helgelandskysten ble inkludert i Verdensarvlista i 2004. Vestnorsk fjordlandskap, med Geirangerfjorden og Nærøyfjorden, i 2005. Norge har en internasjonal forpliktelse til å ta vare på verdiene i disse områdene. Det er Klima- og miljødepartementet som koordinerer arbeidet.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og Verdensarvsatsingen er begge sektorovergripende satsinger og omfatter midler til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket over LMDs (LUF-midler) og KLDs budsjetter, samt LMDs midler til verdensarvsatsingen. KLDs midler til verdensarvområdene er ikke inkludert i ordningen.

Landbruksdirektoratet får et koordineringsansvar for forvaltningen, som skal gjennomføres sammen med Miljødirektoratet og Riksantikvaren. LMD har sammen med KLD utformet felles forskrift for ordningen.

3. HØRINGEN AV FORSLAGET

Departementenes forslag ble sendt på høring 14. mars 2016. Høringsnotatet ble sendt til i alt 85 høringsinstanser. Frist for å avgi høringsuttalelse ble satt til 11. april 2016. Departementene har mottatt i alt 33 høringsuttalelser. I det videre brukes begrepet "høringsinstanser" om de instanser departementene har mottatt innspill fra.

Det generelle inntrykket er at mange høringsinstanser er positive til forskriften og at den vil gi en tydeligere prosess for tildeling av midlene som vil være lik for alle søkere. Samtidig er fleksibiliteten i ordningen med utvalgte kulturlandskap søkt ivaretatt. Høringsinstansene har vært noe mer skeptisk når det gjelder verdensarvområdene. Det er her pekt på at ordningen fungerer godt slik den er utformet i dag. Videre er det en større bekymring over at bevilgningene til ordningen er for små og ikke har økt de siste årene.

3.1 Hjemmel

Forslaget

Forskriften hjemles i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 18 og i de relevante budsjettkapitlene til KLD og LMD.

Høringsinstansenes syn

Verdensarv Vestnorsk fjordlandskap peker på at forskriften kun regulerer om lag halvparten verdensarvmidlene i det forskriften ikke hjemler verdensarvmidlene over KLDs budsjett.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal peker på at det ville vært ønskelig at midlene fra KLD også hadde vært med i forskriften.

Departementenes vurdering

Dette har vært diskutert i forbindelse med forskriftsarbeidet. KLD har på grunn av ulike formål med sine ordninger i tilknytning til verdensarvområdene ikke anledning til å la sine midler inngå i forskriften.

3.2 § 1 Formål

Forslaget

Forskriften innebærer ingen endringer i gjeldende formål med ordningene. Målet om langsiktig drift og ivaretagelse av kulturlandskapsverdier knyttet til driften er sentralt for begge satsingene. Tilskudd til tiltak i verdensarvområder skal styrke landbruket, og innebærer blant annet tiltak som ivaretar kulturlandskapet, og skjøtsel, herunder ærfugldrifft på Vegaøyen. Tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap skal sikre verdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, kulturminner og kulturmiljøer, herunder langsiktig skjøtsel og drift. Områdenes landbruksproduksjon og naturverdier er grunnlaget for miljøtiltakene som gjennomføres i de utvalgte kulturlandskapene.

Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser har pekt på at det synes unødvendig at det i forskriften er skilt mellom to formål i formålsparagrafen. Det foreslås en ny formulering " *Formålet med å tilskudd til tiltak i verdensarvområder og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er å sikre langsiktig drift , skjøtsel, vedlikehold og formidling.....*"

Departementenes vurdering

Begrunnelsen for at formålene i § 1 er delt i to fremgår i forslaget. Forskriften omfatter kun LMDs midler til verdensarvområdene, og det ble derfor funnet formålstjenlig å dele den i to for å tydeliggjøre dette. På bakgrunn av høringsinnspill er det tydeliggjort at ordningen omfatter den type langsiktig skjøtsel og drift som kan bidra til å sikre verdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, kulturminner og kulturmiljøer.

3.3 § 2 Virkeområde

Forslaget

Det ble foreslått at forskriften skulle gjelde for tiltak innenfor Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene slik disse er avgrenset i Naturbase.

Høringsinstansenes syn

Flere av høringsinstansene peker på at verdensarvområdene ikke ligger inne i Naturbase og at det er UNESCOs avgrensning som gjelder.

Departementenes vurdering

Departementene viser til det er Miljødirektoratet som har ansvar for Naturbase, og presiserer at avgrensningen i Naturbase tilsvarer UNESCO sin avgrensning. Per i dag er virkeområdet 22 utvalgte kulturlandskap og to verdensarvområder som består av tre geografisk avgrensede områder.

3.4 § 3 Tildelingskriterier

Forslaget

Det ble foreslått at Fylkesmannen kunne innvilge tilskudd til engangstiltak og langsiktig skjøtsel i samsvar med formålet med tilskuddsordningen, målsettinger i gjeldende planer for

området og eventuelle avtaler mellom søker og Fylkesmannen, og at det må foreligge skriftlig tillatelse fra grunneier og eventuelt rettighetshaver.

Videre ble det presisert at Fylkesmannen kan sette nærmere vilkår for innvilgelse av tilskudd til det enkelte tiltak.

Høringsinstansene

Flere høringsinstanser etterlyser at det ikke fremgår om det kan brukes midler til annet enn tiltak i områdene, og etterlyser at det også må kunne brukes midler til "prosessmidler" hos Fylkesmannen. Det er vist til at dette er viktig for Fylkesmannen og kommunene for å kunne bidra som aktive utviklingsaktører og til å drive fram prosessene i Utvalgte kulturlandskap.

Fylkesmannen i Nordland peker på at selv om departementene i høringsnotatet slår fast at skjøtselsavtalene skal videreføres, er disse ikke nevnt i forskriften.

Departementenes vurdering

Departementene mener at det fortsatt skal være mulig å avsette midler til for eksempel nettverkssamlinger, nødvendig fagkompetanse og andre tiltak hvor det er naturlig at Fylkesmannen/kommunene bidrar på et mer overordnet nivå. Dette vil fremgå i tildelingsbrev til Fylkesmannen. Det er imidlertid en forutsetning at bruken av slike midler er i tråd med de overordnede formålene med ordningen og at det rapporteres særskilt hva disse midlene har gått til. Alminnelige kostander med å forvalte tilskuddsordningen følger av Fylkesmannens embetsoppdrag og skal ikke godtgjøres særskilt av de bevilgede midlene.

Med ny felles forskrift legges det opp til en tilnærmet lik forvaltning for alle områdene i de to satsingene, samtidig som det har vært viktig å ivareta de positive erfaringer med forvaltningen av de to satsingene. Den nye forskriften skal derfor ikke erstatte det tverrfaglige, frivillige og avtalebaserte samarbeidet som har vært mellom staten v/Fylkesmannen og mottaker av midlene. Støtten til tiltakene skal imidlertid gis gjennom vedtak med hjemmel i forskriften. For områder som har inngått løpende avtaler, vil disse være et viktig grunnlag for vedtaket. Forskriften innebærer ikke at avtalene som allerede er inngått skal opphøre. Disse er fortsatt bindende mellom partene. Departementene viser for øvrig til § 5.

3.5 § 4 Tiltak

Forslaget

Det ble ikke foreslått å uttømmende regulere hvilke tiltak som kunne være omfattet av ordningen. Så lenge tiltak er i samsvar med gjeldende planer kan det tildeles midler.

Høringsinstansene

Det oppfattes som positivt at dette holdes åpent, og at det med "planer" forstås ulike typer planer, for eksempel forvaltningsplaner, skjøtselsplaner etc.

Fylkesmannen i Oppland viser til at oppstillingen av tiltak i § 4 ikke er uttømmende, men at den heller ikke gir inntrykk av at ordningen er ment å omfatte støtte til jordbruksdrift.

Samtidig virker ikke tiltakene som er nevnt konsistente med formålet for verdensarvområdene i § 1.

Fylkesmannen i Oppland peker også på at det fra før er gitt sterke føringer om å arbeide for næringsutvikling i Utvalgte kulturlandskap områdene. Det er vanskelig å se at forskriften åpner for å gi tilskudd til næringsutviklingstiltak, som i mindre grad enn jordbruksdrift vil ha konkret effekt på miljøverdiene.

Riksantikvaren og Hedmark fylkeskommune mener at ordningen bør utvides til også å gjelde verdensarvområdet Røros med circumferensen.

Departementenes vurdering

I en fellesforskrift er det krevende å bestemme hvilke tiltak som faller innenfor ordningen, også fordi områdene forskriften omfatter er forskjellige. Det må uansett gjøres en konkret vurdering av søknadene opp mot formålet med ordningen. Tiltakets effekt på verdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, kulturminner og kulturmiljøer herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift står da sentralt i denne vurderingen.

Svar på *Riksantikvaren og Hedmark fylkeskommunes* innvendinger.

Utvidelse av ordningen vil ha budsjettmessige konsekvenser. Det er foreløpig ingen planer om å utvide ordningen til å omfatte verdensarvområdet Røros med circumferensen.

3.6 § 6 Frist for gjennomføring

Departementets vurdering

I tråd med endringen i § 5 vil det kun være engangstiltak som har en arbeidsfrist.

3.7 § 7 Utbetaling av tilskudd og krav om rapportering

Departementets vurdering

I tråd med endringen i § 5 vil det kun være for engangstiltak at det skal leveres sluttrapport og sluttregnskap, og hvor innvilget tilskudd utbetales etter skriftlig anmodning.

3.8 Annet

For å forenkle søknadsprosessen når det gjelder løpende tilskudd hvor det typisk foreligger avtale til grunn har departementet justert § 5. Det er kun søknad om engangstiltak som trenger å vedlegges budsjett og gjennomføringsplan. For tiltak som for eksempel beiting eller langsiktig skjøtsel som utmåles per dyreenhet eller arealenhet vil Fylkesmannen kunne motta en søknad som viser til gjennomført beiting eller skjøtsel, og fatte vedtak og utbetale tilskuddet i tråd med dette.

Mange av høringsinstansene pekte på at det var lite hensiktsmessig med en felles søknadsforskrift for tilskudd. Departementene har derfor endret dette til at den enkelte Fylkesmann fastsetter søknadsdato.

Departementene har i det ovennevnte gått gjennom høringsinnspill innkommet i høringsrunden, gjort rede for vurderingene og gjort justeringer i forskriften i henhold til dette.

Departementet viser til høringsnotat av 14. mars 2016 med merknader til øvrige bestemmelser.

Med hilsen

Geir Dalholt (e.f.)
avdelingsdirektør

Toril Anita Kjos
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud	Grønland 32	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	Stavanger
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Statens Hus	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS